

Geweldverhalen in de bijbel

Toespraak bij 1 Samuel 15 (de mislukte koning Saul)

Voor deze toespraak voel ik mij nogal onbehaaglijk. Omdat ik vooraf weet dat ik jullie niet zal overtuigen, integendeel u gevoelsmatig zal choqueren, scandaliseren zelfs. Want geweld liegt over zichzelf en als het ter sprake komt, kronkelt en sist het.

Mijn toevlucht-niet mijn uitvlucht- is dat ik hoop dat je tot het einde zult luisteren en later op een rustig moment het gehoorde zult herkauwen of de tekst op onze website zult herlezen.

Ik word uitgenodigd op het einde van deze cyclus over de mislukte koning Saul uitleg te geven over het geweld, de oorlogen in naam van God, slachtingen allerhande die in de Bijbel opgenomen zijn, in een heilig Boek nog wel.

In een eerste tijd blijf ik dicht bij de tekst van vandaag, 1 Samuel 15, en veralgemeen de problematiek in de tweede helft.

Wat ons in de oorlog van Saul tegen Amalek het meest scandaliseert is de **banvloek**. Dit betekent het vernietigen van de ganse bevolking, vrouwen en kinderen inbegrepen, de vernietiging van de kudden en bezittingen, de afbraak van de steden. Tegenover die banvloek is Saul ongehoorzaam: hij heeft de krachtigste dieren uit de kudde gespaard en koning Agag in leven gelaten.

Bemerk dat **de banvloek** niet enkel voor de verliezer onmenselijk is maar dat de overwinnaar niets als oorlogsbuit mag meenemen.

Eerlijkheidshalve eerst over oorlogsvoering in oude tijden.

- De samenleving kan zich geen oorlogsgevangenen permitteren want er waren geen concentratiekampen en geen voedsel om die mannen in leven te houden. Vermits weduwen en wezen hun man en vader verloren, konden ook zij niet in leven blijven zonder kostwinner.
- Weeshuizen of vrouwenhuizen waren onbekend; De keuze was dus tussen een snelle dood door het zwaard of een langzame hongerdood.. In die zin was de banvloek maatschappelijk onvermijdelijk en dus een zegen, een teken van medelijden voor de losers.
- Verder was het gevaarlijkste bij de vijanden van het uitverkoren volk de **afgodendienst**. Hoe kon Israël zich daartegen beschermen, ook al omdat ze zelf verleid waren het gouden kalf te aanbidden?

Ik actualiseer even: In je straat word je gewaar dat in een bepaald huis drugs gedeald worden. Je kinderen of kleinkinderen kunnen er mee in aanraking komen. Wat onderneem je, wetend hoe levensgevaarlijk en keihard dat maffiamilieus is? Aanbellen is niet aangewezen. De politie verwittigen en klikken? In de tijd van Saul was er geen politie. De drugdealers opsluiten in de gevangenis? In Sauls tijd waren er geen gevangenis. Een wapen kopen zoals in Amerika, waar de wapenhandel nooit eerder beter zaken gedaan heeft deze week?

Om je van een groot gevaar te bevrijden, was er ten tijde van Saul maar één middel: de vijand uitschakelen en zeker de koning.

Onze manier van oorlogsvoering is dus grondig veranderd. Wat God, bij monde van de profeet Samuel van Saul eist, is niet zo buitensporig als voor onze oren klinkt en wellicht de meest menselijke manier van oorlogsvoering in die tijd.

Maar waarom zijn die geweldverhalen in de bijbel opgenomen en waarom ze nog lezen, zoals nu in de cyclus van de mislukte koning Saul?

Omdat wij, lezers, licht en duisternis zijn, haat en liefde en het groeien in menselijkheid in ons zeer geleidelijk gaat, zoals een processie van Echternach. Het lafste dat je kan overkomen bij het beluisteren van die geweldverhalen is de positie in te nemen van de "neutrale" toeschouwer of

luisteraar. "Ik herken me in niemand in die verhalen!" Hou je dat vol als straks God aan het kruis genageld wordt? Ik herken me niet in het passieverhaal! In het lijdensverhaal zoals tijdens elke lynchpartij, geactualiseerd in het vijfde seizoen van Peter Brosens, behoort je tot de massa, de bende die gemaskerd doodt of kies je partij voor het slachtoffer. In de bijbel is de neutrale positie onmogelijk. In elk van ons is er geweld, haat en tederheid en liefde in strijd met elkaar. Je eigen geweld ontkennen is jezelf bedriegen. Ook God openbaart zich geleidelijk aan als geweldloos vanuit het geweld, zoals voor ons mensen, geweldloosheid een proces is vanuit het geweld. De verhalen rond Saul openbaren ons geweld tegen de vijanden.

Wie is mijn vijand? Wie is Amalek, de eeuwige vijand die de zwaksten pakt, kleineert? Ben ik soms Amalek? Tegenover wie slaag ik erin mijn afgunst, mijn zelfontplooiing in te dijen? En hoeveel moeite kost dit mij?

Geef me toch maar liever het verhaal van Jezus die de kinderen tot zich laat komen. Ja, maar dan de kinderen zoals ze werkelijk zijn, en beschreven worden in Kid, nog een film, van Fien Troch dit keer.

Patrick Perquy
De Lier, 27 januari 2013

Film: Het vijfde seizoen

Peter Brosens

2012

Dank zij de kineast van Altiplano hebben we onze belgische versie van The Wicker Man van Hardy uit 1973. In de Condroz waar de twee kineasten wonen beleven we de opstand van de natuur. Niets groeit nog, de bijen zijn uitgestorven, de vissen sterven... Wie treft schuld voor deze natuurramp. De dood van oom winter met boomverbranding gaat niet door maar wordt door een andere brandstapel vervangen. Veel interessante folklore met reuzen en dansen komen tot leven. Prachtige film rond een uiteraard boeiend maar pijnlijk thema.